

гом останніх трьох років до різних форм наукової діяльності залучалися близько півтори тисячі студентів факультетів. За успіхи в науковій роботі понад двісті студентів відзначено дипломами, преміями на інститутському, міському, республіканському рівнях.

Кращими в цьому році були визнані роботи «Еволюція інформаційних потреб читачів публічних бібліотек. Соціологічне дослідження» Г.Тарковської, «Психологічні проблеми підготовки бібліоменеджера» Н.Різницької, «Бібліографічна діяльність Інституту української археографії НАН України» І.Дяченко, «Ділова графіка ПЕОМ» В.Матухно, С.Сидоренко, «Автоматизація процесів каталогізації документів (на прикладі НБУВ)» І.Павлуші, «Міжнародний книгообмін бібліотеки Конгресу США» Г.Башкірової, «Реставація та консервація документів у контексті збереження Національних документальних фондів» Джой Унгінда Орісакве та ін.

З метою пропаганди культури та мистецтва серед населення прочитано понад 150 доповідей, лекцій; опубліковано самостійно або в співавторстві з викладачами більше 20 статей. Протягом трьох років підготовлено

близько 150 дипломних робіт, тридцять з них рекомендовано державною екзаменаційною комісією для впровадження та опублікування. Силами студентів виконано 60 макетів, картотек, матеріалів до учбових посібників, програм ПЕОМ.

Для поліпшення НДР студентів необхідно: нарощувати матеріальну базу факультетів, яка б дала можливість використовувати ЕОМ у науковій роботі, поповнювати фонди бібліотеки інституту, мати повноцінний фонд періодики й аудіовізуальних матеріалів; продовжувати вести дослідження з актуальних проблем бібліотекознавства та бібліографознавства, суспільно-політичного й культурного життя України; розвивати ініціативу та самостійність студентів у науковій роботі; розвивати диференційований підхід до студентів при залученні їх до наукової роботи; розробляти і впроваджувати різні форми заохочення студентів, які успішно займаються науковою роботою; видавати щорічно збірку студентських наукових праць (тез, рефератів, статей).

Усе це в цілому значно підвищить рівень наукової роботи факультетів.

Варвара Бегун

Підготовка бібліотечних професіоналів в Іспанії

Автор статті - студентка IV курсу факультету документознавства та інформаційної діяльності КДІК. Зацікавившись питаннями підготовки спеціалістів у галузі інформаційної діяльності в різних країнах світу та перебуваючи в Іспанії під час літніх канікул, відвідала університет м.Мурсія (регіон Мурсія), де ознайомила з навчальним процесом в Університетській школі бібліотечної справи і документації та збрала матеріал щодо історії і сучасного стану підготовки бібліотечних спеціалістів у цій країні. Зважаючи на те, що такого роду інформація про Іспанію в Україні практично відсутня, стаття становитиме інтерес для фахівців і студентів вузів.

Навчання професіоналів у галузі бібліотечної справи та документації в Іспанії почалося із заснування відповідно до королівського указу від 7 жовтня 1856 р. Вищої школи дипломатики в Мадриді, де готувалися лише архівісти. Спочатку навчальну програму складали палеографія і латина, а випускники отримували диплом палеографа. З 1863 р. її було реформовано і включено такі предмети, як «Загальна палеографія», «Критична палеографія», «Латинська мова», «Бібліографія», «Впорядкування архівів та бібліотек».

У 1858 р. королівським указом створено Факультативний департамент архівістів і бібліотекарів, до якого вступили деякі студенти зі Школи дипломатики, щоб отримати диплом палеографа-бібліотекаря або архівіста-бібліотекаря.

На початку ХХ ст. в Іспанії розпочалася реформа планів підготовки всіх гуманітарних навчальних закладів і факультетів, внаслідок чого перестала існувати Вища школа дипломатики (1900). Це означало практичне виведення бібліотечних дисциплін з навчальних планів Мадридського університету, адже бібліографію - єдиний, пов'язаний з цією галуззю знань предмет, - у 1940 р. також було скасовано, і тільки через 16 років відділ римської філології університету включив

до навчального плану предмети «Бібліографія Іспанії» та «Методологія літературних досліджень».

У 1915 р. було засновано Школу бібліології в Барселоні, котра, як і решта бібліотечних навчальних закладів Іспанії, видавала невизнаний державою диплом. Характер програм цих шкіл був винятково «бібліотечний», хоча деякі викладачі були «піонерами» підготовки документалістів і читали такі курси, як «Вступ до документації» та «Довідково-інформаційна робота».

У Мадриді з 1964 по 1986 р. функціонувала Школа документалістів при Національній бібліотеці Іспанії (з 1980 р. - Центр бібліотечного й документального навчання). У програмі читалися курси «Бібліотечна справа і документація» та «Архівна справа і документація»¹.

Таким чином, функціонування деяких шкіл, курсів, факультетів при різних університетах Іспанії сприяло підготовці спеціалістів у галузі бібліотечної справи і документації в період від закриття Вищої школи дипломатики в 1900 р. до створення Університетських шкіл бібліотечної справи й документації в 1982 р.

Інформаційну й документальну політику Іспанії в галузі

¹ Garcia Ejarque Luis. La formacion del bibliotecario en Espana.- Madrid: ANABAD, 1993.

підготовки спеціалістів для всіх типів бібліотек та документальних центрів змінило виникнення на початку 80-х років університетських шкіл бібліотечної справи та документації. За законом від 24 лютого 1981 р. нове Міністерство університетів та досліджень затвердило основні положення, якими мали керуватися ці школи в своїй діяльності щодо визначення строків навчання, обсягів навчального навантаження, розробки номенклатури дисциплін і проведення практики в бібліотеках.

За десяток років Університетські школи бібліотечної справи і документації виникли практично в усіх автономних областях Іспанії, хоча поряд з ними продовжували функціонувати ряд бібліотечних кафедр, відділів, факультетів при різних університетах, які було створено ще на початку ХХ ст. Прикладом може бути факультет інформаційних наук при Мадридському університеті².

У бібліотечних навчальних закладах країни запроваджено денну форму навчання (три роки). Умовою вступу є наявність у абітурієнта документа про середню освіту (8 років), про закінчення інституту (2 роки) та дворічного курсу підготовки до вступу в університет, де на досить високому рівні проводиться профорієнтаційна робота. Вступні іспити відсутні, але для осіб віком понад 25 років існує спеціальний відбір.

Керуючись базовою програмою, затвердженою Міністерством, кожна Школа бібліотечної справи та документації вирішує питання про номенклатуру навчальних дисциплін самостійно і залежно від спрямованості. Незважаючи на загальну тенденцію до уніфікації підготовки бібліотекарів, архівістів та документалістів, зміст навчальних програм різних шкіл дуже різноманітний, варіюється від традиційного бібліотекознавства до сучасних, спеціально розроблених курсів інформатики³.

Система вищої бібліотечної освіти в Іспанії будується на принципах обов'язковості та вибірковості предметів. Студент самостійно складає програму свого навчання, використовуючи поради викладача. Вибір предметів зумовлює індивідуальні навчальні програми. Основними формами навчання є лекції, семінарські та практичні заняття. Відвідування теоретичних курсів вільне. Знання оцінюються двічі на рік (в лютому та липні), тобто в кінці кожного семестру. Але систематично проводяться так звані «проби» з метою стеження за безперервним успішним засвоєнням матеріалу. На третьому курсі всі студенти мають виконати дипломний проект - «фінальну роботу».

У 1991 р. вийшов королівський указ про уніфікацію дипломів, які видаються всіма бібліотечними навчальними закладами країни. Відтоді кожен з них, за умов наявності і виконання певного навчального плану, має право видавати диплом бакалавра в галузі бібліотечної справи і документації, тоді як раніше цим правом користувалися лише університетські школи.

За цим указом було розроблено також спеціальну систему «кредитів», якими оцінюється кожна дисципліна залежно від її складності. Кожного семестру студент повинен набрати певну кількість «кредитів», яка визначається адміністрацією кожної школи окремо.

² *Molina Campos Enrique*. Realidad de la enseñanza de la Biblioteconomía en España: Boletín de la Asociación de Bibliotecarios, 23 junio 1991. - P. 5-14.

³ *Ruiz Rodriguez Antonio Angel, Jimenez Contreras Evaristo*. Universidad y formación de profesionales. Tres años de experiencia // Segundas Jornadas Españolas de Documentación Automatizada. - Málaga: Asociación Andaluza de Bibliotecarios, 1986. - P. 79-719.

Програмою передбачено трирічне навчання, максимум 15 годин теоретичних і від 5 до 15 годин практичних занять щотижнево, а також обов'язкові предмети (з указаними в дужках «кредитами»):

- документальні аналіз та лінгвістика (20);
- архівна справа (10);
- бібліографія та джерела інформації (10);
- бібліотечна справа (10);
- загальна документація (10);
- документальні дослідження в галузі історіографії (6);
- інформаційні технології (15);
- практика (10)⁴.

У зв'язку зі зростанням вимог до інформаційних працівників виникла необхідність підготовки спеціалістів вищого рівня, тобто ступеня магістра.

Зважаючи на те, що до цього часу в Іспанії готувалися лише бакалаври, королівським указом було затверджено ступінь магістра в галузі документації. Для його отримання необхідно пройти спеціальний дворічний курс навчання з 15 годинами теорії та від 5 до 15 годин практики і такими обов'язковими предметами (зі вказаними в дужках «кредитами»):

- управління ресурсами в інформаційних центрах (8);
- статистика (6);
- планування й оцінка документальних та інформаційних систем (6);
- автоматичні бібліотечні системи (8);
- інформаційні системи (5);
- техніка складання резюме в науковій документації (8);
- документальне забезпечення досліджень (6).

Загальна кількість «кредитів» за два роки - 140.

Вступати на другий цикл навчання мають право особи зі ступенем бакалавра в галузі бібліотечної справи і документації, а також особи, що мають як мінімум ступінь бакалавра в небібліотечній галузі, і вивчали такі предмети, як «Документальний аналіз і лінгвістика», «Архівна справа», «Бібліографія та джерела інформації», «Бібліотечна справа», «Загальна документація», «Інформаційні технології» і набрали при цьому від 40 до 45 «кредитів»⁵.

Нині бібліотечна освіта Іспанії йде шляхом скасування ступеня бакалавра як мінімального та заміни його ступенем магістра. Існує величезна кількість різноманітних бібліотечних курсів різної спрямованості і тривалості. Наприклад, тримісячні курси помічників бібліотекаря, курси організації архівів, створення баз даних, мікрофільмування тощо.

Цікавими є так звані курси «майстер». За певну плату особи з вищою освітою в будь-якій галузі знань проходять річний курс (200 годин обов'язкових і 90 годин вибіркових предметів). Серед обов'язкових - «Теорія та історія документальних і бібліотечних наук», «Документальний аналіз». Серед вибіркових - «Документація в Європейському Союзі», «Економічна документація» тощо. Щорічно ці курси організовуються при різних університетах. Будь-який небібліотечний факультет може проводити такі бібліотечні курси⁶.

⁴ *Osca Lluch Maria Julia, Amparo Almero Canet*. La formación en España de Bibliotecarios y Documentalistas: Situación actual // Miscelánea-Homenaje a Luis Garcia Ejarque. - Madrid: FESABID, 1992. - P. 163-166.

⁵ *Jimenez Contreras E*. Notas en torno a la futura licenciatura en ciencias de la Documentación // Revista Española de Documentación Científica. - 1990, - №1. - P. 631-635.

⁶ *Ros Garcia Juan, Lopez Yepes Jose*. Políticas de Información y Documentación. - Madrid: Editorial Síntesis, 1993.